

Закон о комуналним делатностима

Закон је објављен у "Службеном листу РС", бр. 16/97 и 42/98.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом одређују се комуналне делатности и уређују општи услови и начин њиховог обављања.

Члан 2.

Општина, град, односно град Београд (у даљем тексту: општина), у складу са овим законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја.

Члан 3.

Комуналне делатности су делатности од општег интереса.

Комуналне делатности обављају се на начин којим се обезбеђује задовољавање потреба корисника комуналних производа и комуналних услуга на одређеном подручју.

Комуналну делатност обавља јавно комунално, односно друго предузеће и предузетник, зависно од природе комуналне делатности и конкретних услова и потреба у општини, у складу са законом и прописима донетим на основу закона.

Члан 4.

Комуналне делатности, у смислу овог закона, су делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незамењив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју, и то:

- 1) пречишћавање и дистрибуција воде;
- 2) пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода;
- 3) производња и снабдевање паром и топлим водом;
- 4) превоз путника у градском саобраћају;
- 5) одржавање чистоће у градовима и насељима у општини;
- 6) уређење и одржавање паркова, зелених и рекреационих површина;
- 7) одржавање улица, путева и других јавних површина у градовима и другим насељима и јавна расвета;
- 8) одржавање депонија;
- 9) уређење и одржавање гробља и сахрањивање.

Скупштина општине може, као комуналне делатности, одредити и друге делатности од локалног интереса и прописати услове и начин њиховог обављања (димничарске услуге, одржавање јавних WC-а, одржавање јавних купатила, кафилерија, јавних простора за паркирање, одржавање пијаца и пружање услуга на њима, одржавање јавних бунара и чесми, као и друге делатности од локалног интереса).

Члан 5.

Комуналне делатности из члана 4. овог закона јесу:

1) пречишћавање и дистрибуција воде је сакупљање, прерада, односно пречишћавање воде и испорука воде корисницима за пиће и друге потребе, водоводном мрежом до мерног инструмента потрошача;

2) пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода је сакупљање и уклањање отпадних, атмосферских и површинских вода са јавних површина канализацијом, одводним каналима, дренажом или на други начин, њихово пречишћавање и испуштање из мреже, одржавање канализационе мреже, канала, сливника и других објеката за уклањање вода, чишћење септичких јама, као и сакупљање искоришћених вода од прикључка потрошача на уличну мрежу и одвођење канализационом мрежом, пречишћавање и испуштање из мреже;

3) производња и снабдевање паром и топлим водом је производња, сакупљање и испорука топле воде и паре из даљинског централизованог извора или појединачних извора за грејање стамбених зграда и станова, као и пословних просторија, топловодном мрежом до подстаница потрошача, односно мерног инструмента, обухватајући и подстаницу, односно мерни инструмент;

4) превоз путника у градском саобраћају је обављање превоза путника на подручју града и другог насеља, као и превоз између насељених места на територији града, односно другог насеља у општини трамвајима, тролејбусима, аутобусима;

5) одржавање чистоће у градовима и насељима у општини је сакупљање смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката, осим индустријског отпада и опасних материја, њихово одвожење и одлагање, уклањање отпада из посуда за отпатке на јавним местима, као и смећа и другог отпада са улица и јавних површина, чишћење и прање улица, тргова, паркиралишта и других јавних површина;

6) уређење и одржавање паркова, зелених и рекреационих површина је засађивање дрвећа, заштитног зеленила и другог растиња и трава, кресање дрвећа и кошење траве, одржавање, опремање и чишћење паркова, скверова, приобаља и других јавних зелених површина (поред и око стамбених зграда и у стамбеним блоковима), одржавање и чишћење површина за рекреацију, одржавање и уређивање јавних плажа и сл.;

7) одржавање улица, путева и других јавних површина у градовима и другим насељима је поправка, реконструкција, модернизација и извођење других радова на одржавању улица и саобраћајница, јавних површина (тргова, платоа и сл.), хоризонталне и вертикалне саобраћајне сигнализације и јавне расвете;

8) одржавање депонија је опремање депонија за безбедно одлагање, обраду, неутралисање и уништавање комуналног отпада и отпада опасних материја у градовима и насељима, као и селекција и прерада секундарних сировина из отпада на депонијама;

9) уређење и одржавање гробља и сахрањивање је опремање простора за сахрањивање, изградња и одржавање стаза, уређивање, опремање и одржавање објеката за погребне услуге и крематоријума, одржавање гробова, укуп или кремирање умрлих, њихов превоз и пренос и пружање других погребних услуга.

II. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ УСЛОВА ЗА ОБАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 6.

Општина обезбеђује организовано и трајно обављање и развој комуналних делатности, а нарочито:

1) материјалне, техничке и друге услове за изградњу, одржавање и функционисање комуналних објеката и за обезбеђивање техничког и технолошког јединства система;

2) опште услове за трајно и континуирано обављање комуналних делатности;

3) потребан обим и квалитет комуналних услуга у зависности од потреба и материјалних могућности корисника услуга, материјалних могућности општине, као и од могућности за развој комуналне делатности;

4) остваривање надзора и контроле у обављању комуналних делатности.

Комуналним објектима, у смислу става 1. тачка 1. овог закона, сматрају се грађевински објекти са уређајима, инсталацијама и опремом, сама постројења, уређаји и инсталације и други објекти који служе за производњу комуналних производа и пружање комуналних услуга корисницима, као и уређено грађевинско земљиште и друга добра у општој употреби.

Члан 7.

Обављање комуналних делатности може да се организује за две или више општина, односно више насеља, под условима утврђеним законом и споразумом скупштина тих општина.

Споразумом из става 1. овог члана скупштине општина уређују нарочито: међусобна права и обавезе у обезбеђивању услова за обављање комуналних делатности на подручјима тих општина, права и обавезе комуналног, односно другог предузећа или предузетника у обављању те делатности, као и начин доношења одлука у случају несагласности општина о појединим питањима везаним за обављање комуналне делатности чије решавање не трпи одлагање (сагласност на цене, вршење контроле и др.).

Члан 8.

За обављање комуналних делатности општина оснива јавна комунална предузећа, или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику, у складу са законом и прописом скупштине општине.

Делатности пречишћавања и дистрибуције воде, пречишћавања и одвођења атмосферских и отпадних вода, производње и снабдевање паром и топлим водом, као и трамвајски и тролејбуски и шински превоз путника у градском саобраћају, обављају јавна комунална предузећа.

Поједине комуналне делатности из става 2. овог члана, односно обављање тих делатности на одређеном подручју, кад оснивање јавног предузећа не би било рационално обзиром на

обим послова и број корисника, општина може поверити другом предузећу и предузетнику уговором.

Општина може основати јавно комунално предузеће за обављање и других делатности из члана 4. овог закона или њихово обављање поверити другом предузећу или предузетнику на начин из става 3. овог члана.

За обављање делатности јавне расвете уговор се закључује са предузећем које врши дистрибуцију електричне енергије на одређеном подручју, непосредном погодбом.

Члан 9.

Скупштина општине може одлучити, на предлог месне заједнице, да се о организовању обављања појединих комуналних делатности или послова из оквира тих делатности у сеоским и издвојеним сеоским насељима, када те делатности служе искључиво потребама становништва и других субјеката у тим насељима, стара месна заједница (одржавање сеоских гробаља, одржавање јавних чесми и сл.).

Члан 10.

Поједине послове из оквира своје делатности јавно комунално предузеће може поверити другом предузећу или предузетнику, на начин и по поступку утврђеном прописом скупштине општине, под условом да нису у функцији остваривања јединства техничко-технолошког система и да је оснивач за то дао сагласност.

Члан 11.

Обављање комуналних делатности или појединих послова из оквира тих делатности које се, сагласно овом закону могу поверити предузећу или предузетнику врши се на време до пет година.

Уколико се обављање комуналних делатности или појединих послова из оквира тих делатности поверава предузећу или предузетнику који преузима обавезу улагања средстава у ту делатност, период на који се поверавање врши може трајати онолико колико траје период повраћаја уложених средстава, али не дуже од 25 година.

Јавно комунално предузеће које је основала општина за обављање делатности из члана 8. став 4. овог закона, по истеку пет година по оснивању, односно по истеку периода из става 2. овог члана, конкурише за добијање послова под једнаким условима са осталим заинтересованим предузећима и предузетницима, а на начин и по поступку утврђеним прописима скупштине општине.

Члан 12.

Скупштина општине прописује услове и начин поверавања обављања комуналних делатности на основу јавног конкурса, а нарочито: услове и начин спровођења јавног конкурса; питања која се обавезно регулишу уговором; општински орган који у име општине закључује уговор; време на које се закључује уговор; услове и поступак раскида уговора пре истека времена на које је закључен и права и обавезе које из тога проистекну.

Прописом из става 1. овог члана одређује се и начин контроле у обављању комуналних делатности, односно пружању комуналних услуга поверених другим предузећима и предузетницима и одређује орган општине који ће се старати о обезбеђивању уговором преузетих права.

Изузетно од одредаба става 1. овог члана, скупштина општине може одлучити да се обављање комуналних делатности у смислу члана 8. ст. 3. и 4. овог закона повери другом предузећу или предузетнику прикупљањем понуда или непосредном погодбом.

У случају из става 3. овог члана скупштина општине је дужна да обезбеди преглед и стручну оцену поднетих понуда од стране специјализоване организације, у зависности од врсте делатности, са евентуалним налазима за ревидовање понуде.

Члан 13.

Скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, а нарочито:

1) техничко, санитарано-хигијенске и здравствене и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан;

2) начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности;

3) права и обавезе јавног комуналног или другог предузећа, односно предузетника, који обављају комуналну делатност и корисника комуналних производа и услуга;

4) начин наплате цена за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга, као и права корисника у случају неиспоруке или некавалитетне испоруке комуналног производа и невршења, односно некавалитетног вршења комуналне услуге;

5) начин поступања и овлашћења органа општине у случају прекида у производњи комуналних производа или пружању услуга у случају непредвиђених околности (хаварија, елементарних непогода, прекида испоруке енергената за рад постројења и др.) или штрајка, као и оперативне мере које предузима јавно комунално или друго предузеће, односно предузетник у тим случајевима, као и ред првенства у испоруци комуналних производа и пружању комуналних услуга, кад услед више силе дође до смањеног обима у вршењу тих делатности, односно услуга.

Скупштина општине прописује начин организовања послова на уређивању и одржавању гробља, гробова и крематоријума и друге услове везане за обављање погребних услуга.

III. УСЛОВИ И НАЧИН ОБАВЉАЊА КОМУНАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 14.

Комуналну делатност могу обављати јавна и друга предузећа и предузетници ако испуњавају услове у погледу техничко-технолошке опремљености и организационе и кадровске оспособљености, а у зависности од врсте и природе комуналне делатности, односно послова, као и друге услове које утврди својим прописом скупштина општине.

Јавно комунално предузеће и друго предузеће, односно предузетник коме је поверено обављање комуналне делатности (у даљем тексту: комунално предузеће и предузетник) организују свој рад и пословање на начин којим се обезбеђује:

1) трајност, односно континуитет у обављању комуналних делатности;

2) обим и врста комуналних производа и услуга, којима се постиже потребан ниво у задовољавању потреба корисника;

3) одговарајући квалитет комуналних производа и услуга, који подразумева нарочито: здравствену и хигијенску исправност према прописаним стандардима и нормативима, тачност у погледу рокова испоруке, сигурност корисника у добијању услуга, поузданост у пружању услуга и заштите животне средине;

4) развој и унапређивање квалитета и асортимана комуналних производа и услуга, као и унапређивање организације рада, ефикасности и других услова производње и пружања услуга;

5) ред првенства у снабдевању комуналним производима и у пружању комуналних услуга у случају више силе, у складу са прописом општине;

6) мере заштите и обезбеђење комуналних објеката, уређаја и инсталација;

7) стална функционална способност комуналних објеката, одржавањем грађевинских и других објеката, постројења и опреме који служе за обављање комуналних делатности.

Члан 15.

Испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге, не може да се ускрати кориснику, осим у случајевима и под условима утврђеним овим законом.

Испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге може се ускратити привремено кориснику, ако комунални производ, односно услугу користи ненаменски, преко дозвољеног обима или другог прописаног услова или самовласно без одобрења надлежног органа, односно организације, ако не плаћа комуналну услугу у прописаним роковима и ако преузимање комуналног производа, односно услуга врши преко објеката, уређаја и инсталација које не испуњавају услове у погледу техничке исправности, санитарне заштите, заштите животне средине и друге прописане услове.

По престанку разлога за ускраћивање комуналног производа, односно комуналне услуге, комунално предузеће, односно предузетник су дужни да у року од три дана од дана подношења захтева корисника, настави пружање комуналне услуге.

Скупштина општине ближе утврђује у којим случајевима из става 2. овог члана и под којим условима се може ускратити испорука комуналног производа, односно комуналних услуга физичким или правним лицима.

Члан 16.

Испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге не може се вршити за објекте изграђене без одобрења надлежног органа управе.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, уколико постоје техничке могућности, и ако је у складу са законом покренут поступак за прибављање одобрења за изградњу, може се одобрити привремено испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге за објекте изграђене без одобрења за градњу до дана ступања на снагу овог закона, док се за тај објекат не прибави одобрење у складу са прописима о изградњи објеката.

У случају да се прикључивање на комунални објекат изврши противно одредбама овог закона, надлежна општинска инспекција донеће налог о искључењу, на начин и по поступку који утврђује скупштина општине.

Члан 17.

Ако дође до поремећаја или прекида у испоруци комуналних производа и пружању комуналних услуга услед више силе или других разлога који се нису могли предвидети, односно спречити, морају се без одлагања предузети мере на отклањању узрока поремећаја, односно прекида или на други начин обезбедити задовољавање потреба њихових корисника.

Мере које комунално предузеће, односно предузетник предузима у случају из става 1. овог члана су нарочито:

1) привремено снабдевање корисника комуналним производима из алтернативних извора кад је то могуће (приручни уређаји за снабдевање водом, пребацивање на друге изворе топлоте, повезивање на друге инсталације и уређаје за испоруку гаса и сл.);

2) радно ангажовање запослених на отклањању узрока поремећаја, односно разлога због којих је дошло до прекида у снабдевању комуналним производима и пружању комуналних услуга, под условима утврђеним законом, као и ангажовање трећих лица у обезбеђивању услова испоруке основних комуналних производа или вршење комуналних услуга;

3) хитне поправке и замена инсталација и уређаја којима се обезбеђују производња или вршење комуналних услуга, као и заштиту комуналних објеката, уређаја и инсталација од даљих хаварија;

4) друге мере предвиђене прописом општине.

Члан 18.

У случају штрајка, кад се у складу са актом оснивача не обезбеди минимум процеса рада у обављању комуналних делатности, односно пружању комуналних услуга, односно кад такав акт није донет, могу се предузети посебне мере утврђене овим законом, ако би услед тога могла да наступи непосредна опасност или изузетно тешке последице за:

1) живот и здравље људи (необављање послова на пречишћавању и одвођењу атмосферских и отпадних вода, одржавању чистоће у насељу и депонија, послова сахрањивања и одржавања гробља и сл; прекид у снабдевању становништва водом, топлотом, гасом и другим виталним комуналним производима и услугама);

2) безбедност људи и имовине (прекид неопходних саобраћајних и других комуникација, прекид одржавања улица и саобраћајница и јавне расвете и сл.) или других неопходних услова за живот и рад грађана и других субјеката на одређеном подручју.

Члан 19.

У случају из члана 18. овог закона могу се предузети следеће мере:

1) привремено обављање појединих комуналних делатности или пружање комуналних услуга у неопходном обиму преко другог предузећа или предузетника (нпр. јавни превоз, одржавање чистоће у градовима и насељима, одржавање улица и саобраћајница, одржавање депонија, превоз и сахрањивање умрлих и сл.);

2) привремено обављање комуналних делатности или пружања комуналних услуга ангажовањем других физичких лица (одржавање чистоће, транспорт смећа, одржавање депонија, рад на црпним станицама, чишћење септичких јама и сл.);

3) организовање снабдевања становништва неопходним комуналним производима (водом за пиће).

Мере из става 1. овог члана, на терет општине, може да предузме министарство надлежно за комуналне делатности, ако надлежни орган општине, и поред упозорења, не предузме мере, на које је овлашћен, за обезбеђивање минимума процеса рада у јавном комуналном предузећу чији је оснивач општина, односно ако не обезбеди обављање минимума процеса рада предузећа или предузетника коме је општина поверила обављање комуналне делатности.

Члан 20.

Ради обезбеђивања услова за редовно одржавање и коришћење комуналних објеката, комунално предузеће, односно предузетник који обавља комуналну делатност има право и обавезу да предузима потребне мере за заштиту комуналних објеката приликом њиховог коришћења и одржавања, укључујући и право преласка преко туђе непокретности.

Право преласка преко туђе непокретности, услове обављања радова из става 1. овог члана, утврђује решењем општински орган управе надлежан за комуналне делатности, у складу са законом, Комунално предузеће, односно предузетник, одговара за штету која настане извођењем радова, осим за изведене радове на објекту за који није издата грађевинска, односно употребна дозвола.

Власник, односно корисник непокретности која се налази испод, изнад или поред комуналних објеката (водовод, топловод и др.) не може да обавља радове који би могли да ометају пружање комуналних услуга.

Члан 21.

Права и обавезе јавног комуналног предузећа у поглед средстава у државној својини, остварују се у складу са прописима којима се уређује коришћење, управљање и располагање средствима у државној својини и услови својинских и организационих промена јавних предузећа која послују средствима у државној својини, као и актом о оснивању.

Промена власништва државног капитала у јавним комуналним предузећима може се вршити највише до 49% од укупне вредности државног капитала, у складу са прописима којима се уређује правни положај јавних предузећа и прописима о условима, начину и поступку промене власништва државног капитала.

IV. СРЕДСТВА ЗА РАД И РАЗВОЈ КОМУНАЛНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Члан 22.

Средства за обављање и развој комуналних делатности обезбеђују се из прихода од продаје комуналних производа, односно услуга, дела накнада за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, самодоприноса, као и других извора, у складу са законом.

Република учествује својим средствима у изградњи комуналних објеката од стратешког значаја за Републику или интереса за више општина или општину, у складу са плановима развоја.

Члан 23.

Јавно комунално предузеће одлучује, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници (испурука воде и топлотне енергије, изношење кућног смећа, градски јавни саобраћај и др.).

Цена комуналних производа и комуналних услуга коју обављају друга предузећа или предузетници утврђује се на начин из става 1. овог члана.

Члан 24.

Елементе за образовање цена комуналних услуга чине:

- 1) врста, обим и квалитет комуналних услуга који се утврђују стандардима и нормативима које пропише општина;
- 2) вредност средстава ангажованих у пружању услуга;
- 3) обим и квалитет уложеног рада у обављању комуналних услуга;
- 4) висина материјалних трошкова у обављању комуналних услуга, према стандардима и нормативима утрошка енергије, материјалних и других трошкова или планским калкулацијама;
- 5) други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

V. НАДЗОР

Члан 25.

Надзор над применом овог закона и над законитошћу рада јавних комуналних предузећа и других предузећа које обављају комуналне делатности врши општинска, односно градска управа.

Послове инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона и над обављањем комуналних делатности, врши општински комунални инспектор.

Општински комунални инспектор може бити и лице које има вишу стручну спрему.

У вршењу инспекцијског надзора комунални инспектор је овлашћен да:

- 1) контролише да ли се комунална делатност обавља на начин утврђен законом и прописом донетим на основу закона;
- 2) контролише стање комуналних објеката;
- 3) контролише да ли се комуналне услуге пружају у складу са утврђеним условима;

- 4) нареди уклањање ствари и других предмета са јавних површина ако су они ту остављени противно прописима општине;
- 5) нареди извршавање утврђених обавеза и предузимање мера за отклањање недостатака;
- 6) изриче и наплаћује новчане казне на лицу места за прекршаје по прописима које доноси скупштина општине;
- 7) предузима друге мере утврђене овим законом и прописима општине.

Члан 26.

Комунални инспектор у вршењу инспекцијског надзора кад утврди да се омета коришћење комуналних објеката остављањем ствари и других предмета или на други начин, наредиће кориснику, односно сопственику, ако је присутан, да одмах уклони те ствари, односно предмете, под претњом принудног извршења.

Ако се лице из става 1. овог члана не налази на лицу места, комунални инспектор ће, без саслушања странке, донети решење којим ће наложити да се ствари и други предмети уклоне у одређеном року, који се може одредити и на часове. Ово решење се налепљује на те ствари, односно предмете уз назначење дана и часа када је налепљено и тиме се сматра да је достављање извршено. Доцније оштећење, уништење или уклањање овог решења не утиче на ваљаност достављања.

Ако лице из става 1. овог члана не поступи по датом налогу, комунални инспектор одредиће да се те ствари уклоне о трошку корисника, односно сопственика, преко другог лица на место које је за то одређено, о чему га обавештава, ако постоји могућност.

Жалба против решења из ст. 1. и 2. овог члана не одлаже његово извршење.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 27.

Општина ће ускладити своје прописе са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

Општина ће обезбедити услове за обављање комуналних делатности на свом подручју оснивањем јавног комуналног предузећа или поверавањем њиховог обављања, у складу са овим законом најкасније до 1. јануара 1998. године, ако те услове није обезбедила до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 28.

Постојећа јавна комунална предузећа настављају са радом и обављањем делатности за које су основана, с тим што су дужна да ускладе своју организацију и општа акта у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Одредбе овог закона о условима поверавања обављања комуналних делатности из члана 8. став 4. овог закона, односе се и на јавна комунална предузећа основана за обављање тих делатности до ступања на снагу овог закона, с тим што се рок од пет година рачуна од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 29.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о комуналним делатностима ("Службени гласник СРС", број 44/89).

Члан 30.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".